

рухомого чи нерухомого майна, яке було одержано спадкоємцем у спадщину. Якщо ж існує декілька спадкоємців, тоді кредитні зобов'язання розподіляються в частці пропорційно отриманому ними майна.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Жуковський О. Спадщина та строки її прийняття // Рівненська газета. – 2009. – 5 берез. – Режим доступу до газ. : <http://www.gazeta.rv.ua/articles/view/2009-03-05/13857.html>
2. Толстой Ю. К. Наследственное право / Ю. К. Толстой. – М. : Проспект, 2000. – 224 с.
3. Про нотаріат : Закон України від 2 вересня 1993 р. № 3425-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – Ст. 383.
4. Рябоконь Є. О. Спадкове правовідношення в цивільному праві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Є. О. Рябоконь. – К., 2002. – 20 с.
5. Шершеневич Г. Ф. Курс гражданского права / Г. Ф. Шершеневич. – Тула : Автограф, 2001. – 719 с.
6. Васильченко В. В. Коментар Книги шостої Цивільного кодексу України «Спадкове право» / В. В. Васильченко // Довідник нотаріуса. – 2006. – № 2. – С. 2 – 96.

***Квітовська Юлія Сергіївна,**
студентка 3 курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н., доцент Фомічова Н.В.*

ЗАПОВІТ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Сьогодні актуальною є проблема створення ефективного, дієвого правового механізму спадкування, який належним чином зміг би захистити права і інтереси громадян спадкоємців.

В національному законодавстві існує два види спадкування: за законом і за заповітом. У ч. 2 ст. 1223 Цивільного Кодексу України 2003 року (далі ЦК України) законодавець надає перевагу спадкуванню за заповітом, а саме зазначається що лише в разі відсутності заповіту, визнання його недійсним, неприйняття спадщини або відмови від її прийняття спадкоємцями за заповітом, а також не охоплення заповітом всієї спадщини має місце спадкування за законом.

В національному законодавстві є багато проблемних питань і прогалин щодо нормативного регулювання спадкування за заповітом, саме через це багато науковців-цивілістів присвячують даній проблемі свої роботи, зокрема: Є. О. Харитонов, О. В. Дзера, М. І. Панченко, Р. О. Стефанчук, С. Я. Фурса, О. М. Клименко, С. Я. Рабовська, Л. О. Карамаза, Н. О. Саніахметова, Ю. О. Заїка та багато інших. Але наукові твердження не завжди дають можливості на практиці вирішити ці проблеми. Тому існує необхідність врегулювання спірних відносин, під час вирішення яких вважається за доцільне використовувати напрацювання вітчизняних цивілістів та досвід іноземних держав.

В багатьох аспектах, які стосується заповіту законодавство нашої держави відрізняється від законодавства інших держав. Ці розбіжності ми розглянемо нижче. Заповіт є таким правочином цивільного права, яке опосередковує волевиявлення суб'єкта спадкових відносин (заповідача). Заповіт, за сутністю правочину пов'язаний з розподілом активних прав та пасивних зобов'язань, які виникають після смерті заповідача [5, с.436].

В законодавстві різних державах світу, в яких має місце спадкування за заповітом, подано різні форми, в яких може бути складений заповіт. Так, за ЦК України заповіт має бути в письмовій формі (ч. 1 ст. 1247 ЦК України); обов'язково підлягати нотаріальному посвідченню (ст. 1248 ЦК України); бути посвідченим посадовою особою органу місцевого самоврядування, за умови, що у населеному пункті немає нотаріуса (ст. 1251 ЦК України); посвідченим іншою посадовою, службовою особою (ст. 1252 ЦК України), а Цивільний Кодекс Іспанії, ділить заповіти на «звичайні заповіти» (а саме: власноруч написані, «відкриті» та «закриті») та «спеціальні заповіти» (військові, морські та заповіти, складені іспанськими підданими в іноземних державах) [3, с.141].

Що стосується недодержання нотаріальної форми посвідчення заповіту, то на відміну від ЦКУкраїни ЦК Іспанії дозволяє відкривати заповіт без нотаріального посвідчення і лише в присутності свідків у двох випадках: по-перше, коли заповідач знаходиться при смерті, в присутності п'яти свідків, по-друге, у випадках епідемії, в присутності трьох свідків. Згадані вище заповіти втрачають чинність через два місяці, якщо заповідач вижив або закінчилася епідемія, а у вітчизняному ЦК схожих положень не передбачається[3, с.141].

Згідно ЦК України в ч. 2 ст. 1234 забороняється складення заповіту довіреною особою, тоді як в інших державах це питання врегульовується по-іншому. Зокрема, в Арагоні (Іспанія) можливим є складення заповіту довіреною особою, а саме одним з подружжя або третьою особою [3, с.140].

Щодо віку настання спадкової дієздатності, то ч.1 ст.1234 ЦК України передбачає, що право на заповіт має фізична особа з повною цивільною дієздатністю, а у Словенії це 15 років, в Іспанії – 14 років. У Франції та Німеччині вік настання спадкової дієздатності – 16 років, але у ЦК Франції існують певні обмеження. Так, відповідно до статті 904 Цивільного кодексу Франції особа, яка досягла 16-ти річного віку і не звільнена з-під батьківської влади, може розпоряджатися лише половиною того майна, яким вона могла б розпоряджатися, якщо б досягла повноліття [2, с. 114]. Що з стосується Німецького Цивільного кодексу, то неповнолітні особи (від 16 до 18 років) можуть скласти заповіт у вигляді усної заяви чи передачі письмової заяви нотаріусу [5, с. 525].

Тому, враховуючи вище викладене, можна стверджувати, що у ЦК України існують обмеження прав неповнолітніх (від 14 до 18 років) щодо права вчинення заповіту, Тому доцільно зменшити вік до 16 років, але з умовою розпоряджатися лише половиною майна, яке вони отримали б після настання повноліття та за згодою батьків чи опікунів.

Отже, порівнюючи досвід України і інших держав, можна зробити висновок, що існує можливість вдосконалити в ЦК України шляхом внесення змін щодо віку особи спадкодавця. Також пропонується внесення змін в ЦК України, які б дозволили складання заповіту довіреною особою за умови, коли сам спадкодавець особисто не може скласти заповіт.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № № 40-44. – 356 с.
2. Антоненко-Куличенко Н. С. Вопросы завещательной дееспособности при составлении завещания с наличием иностранного элемента // Юридическая наука и правоохранительная практика. – 2012. – №2. –112-118 с.
3. Кармаза О. О. Міжнародне спадкове право: Науково-практичний посібник / О.О. Кармаза – К.: Фрауса С. Я.: КНТ, 2007. – 328 с.
4. Кернична С. Я. Правове регулювання спадкування та заповітів в європейському законодавстві // Держава і право. – 2010. – Випуск 47. – 381с.
5. Основные институты гражданского права зарубежных стран: Сравнительно-правовое исследование. – Х.: Норма, 2012. –557 с.